

פרק ה' פרשת השבוע על פי אור החיים הקדוש

לען הור ר' אליהו בן בת שבע ז"ל
לאה אירן בת טאוס ז"ל

פרשת וזאת הברכה

אכן יתבادر העניין בהעיר אומרים זיל למאר
לא זכו האבות וכברט יעקב שהו
מטחו שלימה לחות להם ה' וורתו, ואמר
(ב"ר ע ט, עד ז) שהטעם הוא לפ' שאין
שכינה שורה על פחות מששים ריבוא
ונתינת התורה צרכיה היהת השראת שכינה
כמו שכן מצינו (שםות יט כ) וירד ה' על ההר
סיני:

רונה יאמר האומר הלא מציינו שאפילו
שנים שיושבים וועסוקים בתורה
אמרו במשנה (אבות פ"ג מ"ב) שכינה שרויה
בניהם, זה אמרו קדמונו יודיע דעת כי
מה שאנו אומרים צריך שיש רבועה או
על הרשות כללות השכינה:

וּמָה שׁוֹכְנִים עֶשֶׂרֶת שִׁיוֹשְׁבִים וּוֹסְקִים
בְּתוֹרָה אוֹ שְׁנִים, הַוָּא עַל אֹות אַחֲרֵי
שְׁמָאיָר מִמְּנוֹה, הַמּוֹפַע בְּמַיִם שִׁיחֻזָּר
לְהַדְקֵךְ בְּקָדוֹשָׁה, כָּל אַחֲרֵי כְּפֵי כָּחוֹ, וְאַזְן
דוֹמָה הָאֲרָה בְּיַד גַּי וְגַי לְד', אַבְלָה כְּלָלוֹת
הַשְׁכִּינָה אֲנִיה שָׂוְהָא אֶלָּא עַל שְׁשִׁים וּבָא
מִישְׁרָאֵל :

מ. כהנין עמר, מזוזה טורה ל' ג.
עוד ירמו באמרו זואת, על דרך אומרים
זיל (ליקוט). ועיין ספרי באן) שלא זכה
משה שיקרא איש האלים עד שבירך את
ישראל, והוא מה שהעיר באמרו זואת,
פירוש מלבד כל אשר فعل ועשה (מהאורש)
[מההיישר] כשהויטף זואת הברכה אשר בירך
משה את בני ישראל, בזה נקרא איש
האלים:

וְהַנּוּ אֲיָשִׁים מֵשָׁה יְשֻׁמְדָּם לְחַשּׁוֹב שְׂהִיר
עַנוּי מְטוּבָיו וְהִיא בְּכָלָן [סְבָלָן]
מְטוּבָיו, לְזַה הַעֲדִידָה הַתּוֹרָה עַלְיוֹ שֶׁכָּל
הַתְּצִוּמָתוֹ וְתַגְבוּרוֹתָהּ הַרְמָה בְּתִיבְתָּה אִישׁ
הִיא לְצַד הַאֱלֹהִים הִיא יְרָא, וְהִיא אָמוֹר
אִישׁ הַאֱלֹהִים:

5) עוד ירמזו על זה הדרך איש המיוחד
לאלהים, שלא-כם ולא יקום כמותו:

ונתכוון הכתוב בסמכיות את בני ישראל
למאמר איש האלים, להגיד
שמדריגה זו השיגה עם בני ישראל, פירוש
באמצאות מה שטרחה בהם ומה שסבל מהם
והמסתען מאמצעות הנגנתו הטוביה עמהם,
השיג מדריגה זו ליקרא איש האלים:

גָּדוֹלָה פְּנִים קֶבֶד

not ~~survive~~ \rightarrow ~~survive~~ +

וחוץ מדריכם, נראה שהכוונה הוא להעיר
מעליהם של ישראל, כי הኒיח ה' צבא
עליה רכבות קודש ובא אצל ישראל,
ופירוש ואמה בא בהחלה מהם, ועשה
כך במקומם עמו ונחלתו, וכן היה שם כסיני
צוה לישראל (שמות כה ח) ועשו לי מקדש
ושכנתה בחוכם, ועובד עלינוים. והמצא בספר
הזהר (ח"ב קמ): כמה נצערו צבא השם
בשבעה ה' דירות שכינו בתחנות אשר
בחר לו:

עוד ירצה באהומו ישא מדברותיך, שהוא טעם חוכו, על דרך אומרים זיל' (שכח פה), שכפה ה' עליהם ההר בגיגית לקל כל החורה, ובימי המן נטלו טענת מודעה רבע וקיימו מרצונות מה שקיבלו באונס. ופרישתי הדבר במקומו, כי מה שמייאנו לקבל התורה עד שהחצרך להפוך עליהם ההר היה על גיזורת חכמים ודבריהם ותקנותיהם אשר רבו, שעשו להזuir ישראל ולהעמידם נב. במקום המשתרע מלעלverbן על דברי ה':

והוא אומרו חoco לרוגליך, כדי שיש
מדברותיך, חלק מהדברות שלא רצוי
לקבל, כי על כללות התורה כתוב יושר
(שםות כד ז) כל אשר דבר ה' נשא ונשמע,
אללא על חלק מהדברות שזכה עליהם לקבל

ונראה שນכוון המכוב לשכח איש
האללים מה גדרו מעשי, הנה
בפרשה הקורמת זהה, סמוך למאמר זהות
הברכה מלפניה, אמר הכתוב החלה הגירוה
א על משה למורת באומרו (עליל לב מט) עליה אל
הר העברים וגו' ומורת וגוי על אשר וגוי,
ואם בן יאמר האומר כי זה משה האיש טיניא
תהיה בלבבו על מיתתו, אשר היה לה סיבת
עם בני ישראל אחר שרץ אחוריhem כסוס,
^ט גרמו לו מיתה בחוץ לארץ. ומגנוווחו מעבור
לאזר אשור נכספה וגם כלתנה נפשו לה:
ולطبع אנוש ירחיק הטוכב רע, והוגם
שידוע הוא הצדיק לטבלן אחר היכולות^א, וזה
ירUIL שלא לשנווא אותו, אבל קורבת הלב
^ט היא נמנעת על כל פנים, זהה בא דבר ה'
בתרותנו, והעיר על הצדיק, ואמר כי מלבד
שלא שנא אותו ולא הרחיקם מליבו, עוד לה
זאת הברכה וגוי. וזה אמר חזאת בתוספת
ואיז, להעיר גדר הקודם^ב שיטומוכב
^ט מהאמור הסמוך, והבן:
וגמר אומר לפני מותו, פירוש סמוך
למיתתו, להעיר עוד על הפלגה
צדקותו, והגם דומן ההרגש שהוא פרק
הגסיעה, שהדבר ייחיב לשנווא, אף על פי כן
^ט ברך אותו, והעיר הכתוב על הברכה היוחה
מעולה ושילמה בכל לבו, بما שכח ובאי-
בחילה תיבח, להעיר על מה רב גודלה^ג.

והכוונה בכל המאמר, להעיר מעלהם,
ולרכותם ברכותם, וכי רואים
הם לברכה, וזה מדריך הרוצה לברך בכל
לכון, לעודר הדברים, להלהיב הלב לברך
בכל לבו, וכן המציא שעשה יצחק כשחצית
לברך יעקב היה מקרבו אליו ואמר לו גשה
נא וشكה לי בני (כראשית נז כו), וזה מדברים
המעוררים:

ר' עיין מה שפירשתי בפרשת ויחי (שם מה
ח) בפסוק מי אלה, באחד מן
הדורכים, וכמו כן האדון משה בחר לו
לעורך אהבתם לבו אליהם, ממה שה' א Rohem
והעליה אורתם, ונפשו הקדושה תחלחב
לאחוב אהובי עליין, זה אחד משליות
אחบทו בהקדוש ברוך הוא:

וְאַתָּה מִרְכַּבְתְּ קָדֵשׁ . הַרְאֹתָנוּם (כְּסֶפֶר)
אֲמֹרֶו שְׁנַתְּכֻוּן לְוֹמֵר שְׁהַבְּיאָ עָמוֹ
חָלֵק מִרְכְּבֹת וְלֹא כָּל וְלֹא רֹוב, לְחוֹדְיעַ
עֲנוּנוֹתָו יַחֲרֹךְ . וְלֹדְבָּרִים יִפְרֹשׁוּ תִּיכְתַּ
וְאַתָּה בְּמִקְומָם וְהַבְּיאָ, וְאַיִן זֶה פְּשֵׁת הַתְּבִיבָה,
וְאַתָּם יִפְרֹשׁוּ זֶה וְזֶה, אַיִן מִפְוָרָשׁ אָם
הַבְּיאָ אֲפִילוֹ קַצְחָם, וְאַוְלִי שְׁסֻבְּרִים שְׁהַבְּיאָ
הַמְּקַצְתָּא אֵין הַכְּתוּב צְרוֵיךְ לְאוֹמְרוֹ, וּמָה
שְׁלַמְדָנוּ מִן הַכְּתוּב הוּא שֶׁלֹּא הַבְּיאָ עָמוֹ
הַרְכְּבֹת קָדוֹשׁ וְהַנִּיחָם שֶׁ:

זהו אמר המכוב, ה', פירוש כללות השכינה, מסיני בא, להקביל ישראל, ובצאת השכינה להקביל עם נבחר, עם יציאתיהם יצעו שני אורות, וכאו אחד דרך הר שער, ואחד דרך הר פרון לישראל, שעכוו דרכם לשם לסיבת ידועה, ולזה הקדים מסיני בא, שהוא בית כללות השכינה. ולאחר כך הודיע חלקי אורוה שבאו דרך מקומות הללו:

וזדקך לומר זוח, והופיע, להעיר שלא
ההלך דרך שם אלא זריחה אחת
והופעה אחת ממנו, ולשון הופעה יאמר על
חלק מעט מהקדושה, בדרך אומרים ז"ל
(מכות כג:) הופיע רוח הקודש במדרשו
שהוא גדר קטן שבחינת השראת אורי
כ/ה השכינה, ויחס לבני העיר גדר גדול מגדיר
של ישמעאל כפי מדורתו, כי הוא למעלה
מיושעאל:

ובזה נמשכו כל הדרודוקים, גם מה שהדרדים זכרו סיני לביאה, וכשעדן ובפארון הקדים לזריחה והופעה, כי במקומם זכרון ה' הוא מאמר הופיע וזה ? והבנ' :

וְאַוּמָרָה תִבְאֵתָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקַדְךָ
וְגֹאֵל. פִירֶשׁ טעם האמור הוּא
כִנְגָד שְׁנִי מִדּוֹת טְבוֹבָות שֶׁנִמְצָאוּ בָוּ, אַחֲר
שַׁחַגְמָשׁ שְׁגָלָה וַיַּרְדֵ לְמִצְרָיִם, וּכְמָה סִיבָות
הַרְשָׁעָה הַקְרִיפָהוּ עַמְדָה בְצִדְקוֹתָן, כְאֹמְרוּ וְלֹא
(רְשֵׁי שְׁמוֹת אַה) בְפִסְכּוֹן וְיַוְסֵף הָיָה בְמִצְרָיִם
הָוּ יוֹסֵף וְגֹאֵל, וְהָוּ מָה שָׁרְמָה בָאָמָרָה
לְרֹאשׁ יוֹסֵף:

וכנגד מה שישלים לאחיו טובה חחת רעה, אמר נזיר אחין, שהיזרווהו אחיו מן אחותם, כמו שדרשו ז"ל (רש"י בראשית ל"ז) בפסוק נסעו מזה, ואף על פי כן ויכלבל יוסת וג' :

יא. ומשנאיו מן יקומון. אומרו מן
יקומון. לדבריהם ז"ל (ב"ר צט ב)
שנתנה על מלכות יון שעתידה ליפול ביד
בני חסמונא. זהה אמר מושנאי מן יקומון.
פירוש אפללו מן הזמן עצמו שחתה להם
לשונאים קימה, וישראאל שלפים בזמן עצמו
מחץ מתנים קמייו וגוי, וכן היה, ודבר זה
היא האצלחה בנס ופלא:

פנימ' לכל האורות, פירוש לצורך האותות
וגו', והכוונה שעל כל אות ומופת שלחו
ה' לעשנות, היה יודע פנים בפנים:

עורך יתבאר על פי מה שכח הרמב"ש
בhalachot דעתו כי שהנביא שיקום
בישראל אין צריך שיעשה מופתים גודולים
כאותם שעשה משה, אלא כל שהוא
מהמופתים שיעשה וכו', ותמצא בשני
מקומות אמרה התורה חזק האמונה
במשה. א', על היס דכתיב (שםות יד לא)
ויאמין בה' ובמשה עבדו. ב', במתן תורה
דכתיב (שם יט ט) וגם בר' יאמין לעולם:

ועיין מה שפירשתי בפסקן דבר אתה
עמננו ונשמעה (שם כ טו), שפירשתי
ונקבלת שכבר הצירקו נבראותו בהצדקה
מורגשׁת וגוליה להם, ולזה בא דבר ה' ואמר
ולא קם נביא עוד בישראל וגוי:

הטעם כי משה נתן כל האותות, מה שאר נביא אחר עושה כוה, ואין צורך ^ט לומר כולם, ועוד לכל היד החזקה שהוא קרייתם ים סוף שבו האמינו, ולכל המורא הגדלתו שהוא במעמיד הר סיני, שבו גמור להאמין לא ייקום עוד נביא שיעשה כוה:

וגמר אמר לעני כל ישראל פירוש שם
בעצמן ראו הדברים ולא לך
האמונה בסדר שעושים בשאר הנבאים
הבאים אחורי, אלא בענייהם ראו כי משה
נביא כי אמת ותורת תורה אלhim חיים
אמת:

8. פ. נין ר' איונה זט עאות ועאות מוקפים ו זט א. עוד ירמז על פי דבריהם ז"ל (ברכות ה).
ולשן מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל וכולם לא נתנים אלא על ידי יסורין שהם תורה וכו'. ואמרו עוד (שם סג): בפסוק אם נבלת בהחנשא (משל ללב), שכל המגביל עצמו על דברי תורה סופו להיות מתעללה, והוא אומרו חוכו לרוגליק וצערו עצםם, בזה ישא פירוש תعلלה, מצד דברותך, שהتورה היא המורמת וממנשת, כאומרו (שם ח טו) כי מלכים ימלכו וגנו':
עוד רמז, כי מלכות ישראל מתאפסים מתקיימת כשהיאו ישראל מתחזקים ראשיהם יחד, ולא יהיו כב בבד שבזה יהיה סיכה שיתיחדו יחד שבטי ישראל.
וכשיישראל בגדר זה הנה הנם ברום גדר ההצלחות, וממלכותם תהיה בה הוהה של קיומם, יצא ולמד כי מיום שנחקלקו הלכבות ונחלקו המלויות מה עלהם בידם, וזאת סיבת עגلى ירכעם והבאים אחריו, כי ראש האובדן הוא הפירור, וכלי המה蔴ק הכרעה:
הו השלום (סוף עוזקץ) וייחוד הלכבות:

או תהפרש מדברותין, לשון הנגגה, פירוש תורות המנהיגים את ישראל, שם הם המהודים תקנות וגזרות וגדרים וסיגים, ובימי מרדכי כשראו אשר יפליא צדק עשו, קבלו תורה חכם מקור חיים:
עוד ירצה אומרו ישא מדברותין, על דורך אומרים ז"ל (שהש"ז פסוק שקני) שכל דבריך ודיכורו שהיה יוצא מפני הקדוש ברוך הוא היה מדבר עם כל איש ואיש מישראל, ואמר לו אתה מקבלני עליך והוא אמר לו הן, היה נושאנו כו' וועלה ומתעטר בראשו:
והוא אומרו והם תכו וגנו', ישא כל אחד ואחד מהם מדברותיך על ראשו, ודיקוק לומר מדברותין, ולא אמר דברותין, לפי שהדברים עצםם היו מדברים להם ואמרו לכל אחד אתה מקבלני כו' כאמור:

5001 Proc. Acad. Sc. 15

ורכחותינו ז"ל (כרוכה י"ח) דרשו שצוחו שליך
ויאמר להם לאבותה כו', ע"כ. ואולי כי רצה
ה' שיאמר להם משה הדברים להחזקך לו
האבות טובתן חן וחסד על אשר טרה ויגע
זה בא עד היבאים אל המקסום:

ושמה לא תעבר. אורי שנטכוין לומר לו שלא יצטרך לעבור שמה עללוות דרך שם משער השם שהוא שמה, ואמרו רוכחינו ז"ל שאין הנפשות עלולות אלא דרך שם". ומה שפננסף אל השכינה הנה מקומו בקדוש מקום שהוא שם. וזה הוא שיעור הכתוב ושם לא תצטרך לעבור אל מקוםך, וסמן אומר וימת שם וגוי על פי ה), והבכו:

ה. וימת שם. פירוש שם לבך הוא שמח
אבל הוא חי במקומו אחר קדוש ועליזון
על פי ה': י. אָמֵן לְפָנֶיךָ

ג. ולא קם נביא עוד. פירוש ולא קם עד
עתה. ואומרו עוד, פירוש ולא יקום עוד
כמוהו:

ואומרו בישראל. רמו שכל השגת נכאותו היה באצעה ישראל, וצא ולמד מהשנים שהיו ישראל גוזפים לא ^א נזבר עמו ה'. ורבותינו ז"ל דרשו (ספריו כאן) אבל באומות העולם וכו' :

לאורמרו לכל האותות וגוי'. נמשך עם מה שלמעלה ידעו ה' פנים אל

تَدْرِيْجِ الْمُؤْمِنِ

אסלת פרשת זהאת הברכה

או תחפרש מדברותין, לשון הנאהה,
פירוש תורות המנהיגים את ישראל,
שהם הם המחדשים מקנות וגוזירות וגדירם
וSIGIM, ובמי מרדכי כשראו אשר פלייא
כך צדיק עשוות, קבלו תורה חכם מקור חיים:

עוד ירצה אומרו ישא מדברותיך, על דרכך
אומרים זיל (שהשי' פטוק ישנין) שבכל
דיבור ודבריך יהיה יוצא מפי הקדוש ברוך
הוא היה מדבר עם כל איש ואיש מישראל,
ואמר לו אתה מקבלני עלייך וזהו אמר לו
הן, היה נושא כרי וועלוה ומתחער לראשו:

והוא אומרו והם תכו וגוי, ישא כל אחד
ואחד מהם מדברותין על ראשו,
וזדקך לומר מדברותיך, ולא אמר דברותיך,
לפי שהדברים עצם היו מדברים להם
ואמרו לכל אחת מקבליini כי כאמור:

میراں پرنسپلز ۱۲

כט. אשריך וגוי גושע בה'. פירוש שכל
האומות שרים נלחמים להם כדיודע,
ובזה יש לחוש שיגבה עליו שר שנגנדו, או
ה' יגפנו, כאמור (שםות יד ל) וירא ישראל
את מצרים מות וגוי, ואמרו רבותינו ז"ל
(שמוריך כא) שהראם ה' שרו של מצרים מה
לפניהם, מה שאין כן ישואל אשריך
שהתשועתם היא בה', שהוא בכבודו נלחך
לهم, ובזה חרכם גבורה ועומדת בלא
מיוחש:

עוד ירצה כאומרו נושא בה', פירוש
שהמלך נושא בחשועתו, כאומרו
(ליל ג') ושב ה' אלהיך את שכותך, ואמרו
וזל' (מגילה כת.) והшиб לא נאמר אלא ושב
ג' אשורי וכו', והוא אומרו אשריך מי כМОך
שאתה עם נושא עם ה' שהוא מגן עזורך,
ואשר הוא חרב בגבורתך, שאין חרב גדולה

בדרכו של ה' בשלוםו אורה מהערא:
לד. א. ויראהו ה' את כל גורו. פירוש
הפעיל ה' בו ראות, מה שאין
גובל בעין לראותם באחד ממשוני דרכיהם. או
יאיר עניינו מאור זרוע לצדיק שהוא אור
שת ימי בראשית גנוו לצדיקים י"י, שאמרן
רבותינו ז"ל (חגיגה יב). שכו בית האדם
מסוף העולם. או הקרייך הארץ/mol עניינו
ונראה אומה לו לפניו:

ד. לאמר לזרעך אתנהה. אומרו לאמר,
לפי שלא אמר נוסח זה של לזרעך
אתנהה לשלהם, וזה אמר לאמר, פירוש
שמכoon המאמר הוא זה לזרעך אתנהה,
חוות חכם, על זה תורכו לרגליק, שהוא הר
סיני שעמד בה עליון, והוא כפה בה עלייהם
כינויים: